

त्युमोहिन्युपधानं षड्भिः षट्पद्योपधानं दशेष्टकाः स्पृत्संज्ञाश्च तत्रार्थवादः श्रुत्यु-
क्तः । उत्पन्नेन सृष्ट्यादौ प्रजापतिना सर्वाणि भूतानि स्रष्टुं गर्भे कृतानि गर्भस्था-
न्येव भूतानि पाप्मा मृत्युरगृह्णात् ततः प्रजापतिर्देवानुवाच युष्माभिः सहोहमि-
मानि भूतानि पापदूषान्मृत्योर्मीचयामीति देवैरुक्तं तत्रास्माकं को लाभः प्रजाप-
तिनोक्तं वृणुत तैः कैश्चिदुक्तमस्माकं भागोऽस्तु अन्यैरुक्तमस्माकमाधिपत्यमस्त्विति
तथेत्युक्तेभ्यो भागमपरेभ्य आधिपत्यं दत्त्वा तैः सह भूतानि मृत्योरस्पृणोत्ततः
स्पृत इष्टका इति । तथा च श्रुतिः [८.४.२.१.२.] अथ स्पृत उपदधात्येतद्वै प्र-
जापतिरेतस्मिन्नात्मनः प्रतिहिते सर्वाणि भूतानि गर्भ्यभवत्तान्यस्य गर्भोऽएव स-
न्ति पाप्मा मृत्युरगृह्णात् ॥ १ ॥ स देवानब्रवीद्युष्माभिः सहोमानि सर्वाणि भूतानि
पाप्मनो मृत्यो स्पृणवानीति किं नस्ततो भविष्यतीति वृणीधमित्यब्रवीत्तं भा-
गो नोऽस्त्वित्येकेऽब्रुवन्नाधिपत्यं नोऽस्त्वित्येके स भागमेकेभ्यः कृत्वाधिपत्यमेकेभ्यः
सर्वाणि भूतानि पाप्मनो मृत्योरस्पृणोद्यदस्पृणोत्तस्मात्स्पृतस्तथैवैतद्यजमानो भा-
गमेकेभ्यः कृत्वाधिपत्यमेकेभ्यः सर्वाणि भूतानि पाप्मनो मृत्यो स्पृणोतीति ॥ अथ
मन्त्रार्थः । हे इष्टके या त्वमग्नेर्भागो विभागोऽसि यस्यां च त्वयि दीक्षाया वाच
आधिपत्यं स्वामित्वं यया च त्वया त्रिवृत्स्तोमः विभक्तिव्यत्ययः त्रिवृता स्तोमेन
ब्रह्म ब्राह्मण्यं स्पृतं पाप्मनो मृत्योरपनीतं रक्षितं यस्यां त्वयि त्रिवृत्स्तोम इति
वा तां त्वामुपदधामीति शेषः । एवं सर्वत्र व्याख्येयम् स्पृ प्रीतिरक्षाप्राणनेषु स्वा-
दिः । वाग्वै दीक्षेति [८.४.२.३.] श्रुतेः ॥ का° [१७.१०.१५.] उत्तरामुत्तरयोरिन्द्र-
स्य भाग इति । उदगनूकान्तविहितयोर्दक्षिणोत्तरयोः पद्ययोर्मध्ये उत्तरामुपदधा-
ति दक्षिणा तूपहितेति सूत्रार्थः ॥ हे इष्टके त्वमिन्द्रस्य भागोऽसि यस्यां त्वयि
विष्णोराधिपत्यं पञ्चदशेन क्षत्रं क्षत्रजातिः स्पृतं मृत्योर्मीचितम् इन्द्राय भागं कृत्वा
विष्णवोऽआधिपत्यमकरोदिति [८.४.२.४.] श्रुतेः ॥ का° [१७.१०.१४.] उत्तरां द-
क्षिणयोर्नृचक्षसां भाग इति । दक्षिणानूकान्तविहितयोर्दक्षिणोत्तरयोः पद्ययोरु-
त्तरां निदधाति दक्षिणोपहिता ॥ नृन् शुभाशुभकर्तृन् चक्षते जानन्ति ते नृचक्ष-
सो देवास्तेषां भागोऽसि त्वयि धातुराधिपत्यं त्वया सप्तदशस्तोमेन जनित्रं वैश्य-
जातिः स्पृतम् देवा वै नृचक्षसो देवेभ्यो भागं कृत्वा धात्रोऽआधिपत्यमकरोद्विद्वे